اخبار کوتاه

با هدف سیاست گذاری نوین پولی انجام شد؛
تغییر و تحول ساختاری در بانک مرکزی

بانک مرکزی اعلام کرد: ساختار مدیریت کل اعتبارات بانک مرکزی به عملیات پولی و اعتباری تغییر یافت

به گزارش پیام آشنا به نقل از بانک مرکزی، این بانک در راستای عملیاتی کردن فرایندهای مربوط به سیاست گذاری نوین پولی در اسفند ماه سال ۱۳۹۸ با تمرکز بر عملیات بازار باز، تسهیلات قاعده‌مند و وثیقه‌دار کردن رابطه مالی بانک‌ها با بانک مرکزی اداره عملیات بازار باز را ایجاد کرد.

همچنین در تکمیل ساختار جدید و با هدف توسعه زیرساخت‌های تأمین مالی زنجیره‌های تولید و کمک به رشد اقتصادی از طریق شیوه‌های غیرتورمی اداره «تأمین مالی زنجیره تولید» نیز تشکیل شد. بر مبنای این تغییرات جدید، بخشی از فعالیت‌های اداره اعتبارات به دو اداره تخصصی «عملیات بازار باز» و «تأمین مالی زنجیره تولید» تفویض شد و تمرکز اصلی اداره اعتبارات بر اجرای تکالیف قانونی بانک مرکزی و همچنین مدیریت روابط مالی این بانک با بخش دولتی استوار شد.

بر این اساس، مدیریت کل اعتبارات بانک مرکزی که قبلاً متشکل از دو اداره اعتبارات و اطلاعات بانک بود، با تغییر ساختار متناسب با چرخ و چرخ جدید سیاست گذاری نوین پولی به مدیریت کل عملیات پولی و اعتباری متشکل از سه اداره «اعتبارات»، «عملیات بازار باز» و «تأمین مالی زنجیره تولید» تبدیل شد. اداره اطلاعات بانکی نیز به حوزه معاونت نظارتی بانک مرکزی منتقل شد.

گفتنی است رئیس کل بانک مرکزی طی احکام جداگانه‌ای محمد نادعلی، محمود نادری و حمید آذرمند را به ترتیب به عنوان مدیر کل عملیات پولی و اعتباری، مدیر اداره عملیات بازار باز و مدیر اداره تأمین مالی زنجیره تولید منصوب کرد.

در نامه پورابراهیمی به دژپسند مطرح شد؛
هشدار کمیسیون اقتصادی به وزیر اقتصاد درباره انتخابات سهام عدالت

رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس گفت: در صورت عدم رفع مشکلات مربوط به انتخابات مجامع شرکتهای استانی سهام عدالت، طرح دوفوریتی ابطال این انتخابات را در دستور کار قرار خواهیم داد.

به گزارش پیام آشنا به نقل از مهر، محمد رضا پورابراهیمی گفت: طی نامه‌ای به وزیر اقتصاد درباره لزوم رفع ابهامات و مغایرت‌های برگزاری انتخابات مجامع شرکت‌های استانی سهام عدالت، تأکیدات لازم انجام شده و در صورت عدم رفع مشکلات و اصرار بر برگزاری آن به شکل کنونی، ما در کمیسیون اقتصادی مجلس، طرح دو فوریتی ابطال این انتخابات را در دستور کار قرار خواهیم داد.

وی افزود: این وزارتخانه باید قبل از برگزاری انتخابات مذکور تمامی مغایرت‌های قانونی و ابهامات جدی و اساسی آن را رفع کند.

نماینده مردم کرمان و راور در مجلس تاکید کرد: در صورت عدم رفع این مشکلات و اصرار وزارت اقتصاد و دارایی بر برگزاری انتخابات هیئت مدیره شرکت‌های تعاونی سهام عدالت استانی طبق روال در نظر گرفته شده، ما در کمیسیون اقتصادی طرح دو فوریتی ابطال این انتخابات را در دستور کار خود قرار خواهیم داد.

وی ادامه داد: بعد از نشست مشترک کمیسیون اقتصادی مجلس با مسئولان ارشد سازمان بازرسی کل کشور در روز یکشنبه و تبادل نظر در خصوص وضعیت نابسامان مدیریت سهام عدالت در کشور و دغدغه‌های جدی در مورد نحوه برگزاری انتخابات هیئت مدیره شرکت‌های تعاونی سهام عدالت، تدوین و ارسال این نامه در دستور کار کمیسیون قرار گرفت.

پورابراهیمی تصریح کرد: براین اساس این نامه در ۱۳ محور و پیشنهاد برای رفع اشکالات و مغایرت‌های قانونی و اساسی این انتخابات و امکان برگزاری هرچه بهتر آن، تدوین و به وزیر اقتصاد و دارایی ارسال شده است.

نرخ بیکاری به ۹.۶ درصد رسید

طبق اعلام مرکز آمار ایران نرخ بیکاری در سال گذشته بدلیل کاهش ۲.۸ درصدی نرخ مشارکت اقتصادی، ۹.۶ درصد بوده است. همچنین در این سال بیش از یک میلیون نفر از جمعیت شاغلین کشور کاسته شده است.

به گزارش پیام آشنا به نقل از مهر، نتایج طرح آمارگیری نیروی کار در سال ۱۳۹۹ از سوی مرکز آمار ایران منتشر شد.

بررسی نرخ بیکاری افراد ۱۵ ساله و بیش تر نشان می‌دهد که ۶.۹ درصد از جمعیت فعال (شاغل و بیکار)، بیکار بوده‌اند. بررسی روند تغییرات نرخ بیکاری حاکی از آن است که این شاخص، نسبت به سال قبل (۱۳۹۸)، ۱.۱ درصد کاهش یافته است.

در سال ۱۳۹۹، به میزان ۴.۳۱ درصد جمعیت ۱۵ ساله و بیش تر از نظر اقتصادی فعال بوده‌اند، یعنی در گروه شاغلان یا بیکاران قرار گرفته‌اند. بررسی تغییرات نرخ مشارکت اقتصادی حاکی از آن است که این نرخ نسبت به سال قبل (۱۳۹۸)، ۲.۸ درصد کاهش یافته است.

یک میلیون نفر از تعداد شاغلین کم شد

جمعیت شاغلین ۱۵ ساله و بیشتر در سال ۱۳۹۹، برابر با ۲۳ میلیون و ۲۶۳ هزار نفر بوده که نسبت به سال قبل بیش از یک میلیون نفر کاهش یافته است. بررسی اشتغال در بخش‌های عمده اقتصادی نشان می‌دهد که در سال ۱۳۹۹، بخش خدمات با ۴۹.۱ درصد، بیش‌ترین سهم اشتغال را به خود اختصاص داده است. در مراتب بعدی بخش‌های صنعت با ۳۳.۲ درصد و کشاورزی با ۱۷.۴ درصد قرار دارند.

نرخ بیکاری جوانان ۱۵ تا ۲۴ ساله حاکی از آن است که ۲۷.۲۳ درصد از فعالان این گروه سنی در سال ۱۳۹۹ بیکار بوده‌اند. بررسی تغییرات سالانه نرخ بیکاری این افراد نشان می‌دهد، این نرخ نسبت به سال قبل (۱۳۹۸)، ۲.۳ درصد کاهش یافته است.

بررسی نرخ بیکاری گروه سنی ۱۸ تا ۳۵ ساله در سال ۱۳۹۹ نشان می‌دهد که ۷.۱۶ درصد از جمعیت فعال این گروه سنی بیکار بوده‌اند. این در حالی است که تغییرات نرخ بیکاری این افراد نشان می‌دهد این نرخ نسبت به سال ۱۳۹۸، به میزان ۱.۲ درصد کاهش یافته است.

بررسی سهم جمعیت ۱۵ ساله و بیش تر دارای اشتغال ناقص در سال ۱۳۶۹ نشان می‌دهد که ۵.۹ درصد جمعیت شاغل به دلایل اقتصادی (فصل غیر کاری، رکود کاری، پیدا نکردن کار یا ساعت بیش تر و ...) کم‌تر از ۴۴ ساعت در هفته کار کرده و آماده برای انجام کار اضافی بوده‌اند. این در حالی است که ۳۴.۴ درصد از شاغلین ۱۵ ساله و بیش‌تر، ۴۹ ساعت و بیش‌تر در هفته کار کرده‌اند.

بورس

یک کارشناس بازار سرمایه مطرح کرد،
توصیه به نگهداری و ارزان نفروختن سهام بورسی

یک کارشناس بازار سرمایه گفت: سهامداران به هیچ عنوان نباید سهمشان را ارزان بفروشند، زیرا هیچگاه باقی ماندن در بازار سهام ضرر ندارد، به نظر می‌رسد که بازار به زودی در مدار طبیعی خود قرار بگیرد.

به گزارش پیام آشنا به نقل از پایگاه خبری بازار سرمایه ایران، «ابراهیم عنایت» انتشار اوراق در بازار را مثبت ارزیابی کرد و افزود: تزریق ۲۴ هزار میلیارد تومان به بازار سرمایه یعنی ورود نقدینگی به این بازار که این اتفاق می‌تواند قفل بازار را باز کند و راهگشا باشد.

وی افزود: انتشار اوراق و تزریق نقدینگی در بازار سهام یکی از راهکارهایی است که باید زودتر انجام می‌شد، هرچند اکنون هم دیر نشده و باشروع و ادامه این کار، به طور حتم روند بازار سهام تغییر خواهد کرد زیرا این تصمیم در جهت متعادل‌سازی بازار انجام می‌شود.

عنایت گفت: اگر انتشار اوراق به طور مکرر از سوی شرکت‌ها انجام شود، یک طرح حمایتی، هم برای بازار و هم برای خود شرکت‌ها است، اما اگر این کار موقتی باشد فقط یک مسکن مقطعی است و نیاز نقدینگی بازار را تامین می‌کند، وجه حاصله از تزریق نقدینگی اگر برای تامین منابع یا زیرساخت شرکت‌ها استفاده شود قطعا نتیجه بهتری نصیب بازار می‌شود.

وی با اشاره به حضور سهامداران تازه‌وارد در سال ۹۸ و ۹۹ به بازار سرمایه گفت: ورود بدون شناخت به این بازار موجب شد تا شاهد رشد بی‌رویه قیمت سهام شرکت‌ها باشیم؛ هجوم بی‌سابقه مردم به بازار باعث شد تا تعداد کدهای سهامداری در کنار سهام عدالت از ۸ میلیون به بیش از ۵۰ میلیون برسد. مشکل چنین رشدی این بود که نتوانستیم نیاز آنها را پاسخ دهیم، البته مردم مقصر نیستند و نباید سرزنش شوند، زیرا با وجود تورم در اقتصاد آنها ناچار به حفظ سرمایه خود هستند تا قدرت خریدشان را حفظ کنند.

عنایت گفت: شرایطی که بورس امروز با آن دست و پنجه نرم می‌کند تاوان رفتارهای هیجانی در سال گذشته است که حل کردن آن به سادگی امکان پذیر نیست، تنها راه حل این است که سهامداران فقط با دید بلندمدت در بورس سرمایه‌گذاری کنند و سهمشان را ارزان نفروشند و به سرمایه و پس‌اندازشان ضرر نزنند، اگر سهمشان خوب و بنیادی است آن را حفظ کنند و مطمئن باشند که ضرر نمی‌کنند زیرا بازار به زودی در مدار طبیعی خود قرار می‌گیرد.

مدیر عامل توانیر:
فعلا خاموشی برنامه‌ریزی شده نداریم

مدیر عامل توانیر گفت: امسال با پدیده مصرف برق واحدهای غیرمجاز از رمزها مواجه هستیم که مشکل تأمین برق در ایام پیک مصرف را می‌تواند با چالش روبرو کند.

به گزارش پیام آشنا به نقل از مهر، محمد حسن متولی زاده مدیر عامل شرکت توانیر در حاشیه مراسم افتتاح مرکز جدید دیسپچینگ برق کشور در جمع خبرنگاران درباره احتمال اعمال خاموشی برنامه ریزی شده گفت: امسال با دو پدیده روبرو هستیم. نخست خشکسالی خیلی شدید که در طی آن شاهد کاهش ذخیره آب نیروگاه‌های برق آبی کشور به کمتر از نصف بوده ایم. به این ترتیب حدود چهار هزار مگاوات برق از محل منابع برق آبی را از دست می‌دهیم

وی افزود: از سوی دیگر به دلیل گرمای شدید زودرس، لوازم سرمایشی زودتر از موعد معمول وارد مدار مصرف شدند و پدیده مشکل زای جدیدی که امسال با آن دست و پنجه نرم می‌کنیم، مصرف برق واحدهای غیر مجاز استخراج ارز رمز است.

به گفته این مقام مسئول طی دو سال گذشته شاهد همکاری خوبی بین وزارت نیرو و مردم بودیم که ثمره آن عبور از تابستان بدون اعمال خاموشی‌های برنامه ریزی شده بود و امیدواریم امسال نیز مردم همکاری خود را ادامه داده و بیشتر کنند تا بدون مشکل از پیک مصرف عبور کنیم

متولی زاده با اشاره به اینکه میانگین سرانه مصرف برق هر استان برآورد شده و در اختیار استانداران قرار گرفته، گفت: استانداران موظف به پیگیری اجرای وظایف پیرامون این سرانه مصرف هستند. اما به طور کلی در حال حاضر برنامه‌های برای خاموشی برنامه ریزی شده در کشور نداریم.

رئیس کنفدراسیون صادرات ایران:
خطر شوک جدید ارزی با لغو تحریم‌ها!

رئیس کنفدراسیون صادرات ایران می‌گوید در صورت کنار رفتن تحریم‌ها، نحوه مدیریت بازار ارز از سوی دولت اهمیت بسیار زیادی در آینده اقتصادی کشور دارد.

به گزارش پیام آشنا به نقل از ایسنا، محمد لاهوتی اظهار کرد: فعالان اقتصادی کشور مانند تمام افرادی که ایران وضعیت مردمش برایشان اهمیت دارد، آرزو دارند که اقتصاد به سمتی حرکت کند که تقویت پول ملی، افزایش قدرت خرید مردم و بهبود شاخص‌های رفاهی از راه برسند و شرایط نسبت به آنچه که در سال‌های گذشته تجربه کردیم بهتر شود. در عین حال این نگرانی نیز وجود دارد که با تصمیمات اشتباه، بار دیگر مشکلات جدید اقتصادی از راه برسند. کاهش تصنعی نرخ دلار به سود هیچ کسی نیست

وی با بیان اینکه اجرای تصمیمات اقتصادی زیر سایه فضای سیاسی می‌تواند برای کشور مشکل ساز شود، بیان کرد: تجربه در ایران نشان داده در صورتی که تحریم‌ها لغو شوند یا کاهش یابند، دولت‌ها برای نشان دادن تغییر فضا و ایجاد امید در جامعه به سمت ارزیابی حرکت می‌کنند و با تزریق گسترده ارز به بازار به دنبال کاهش قیمت آن می‌روند. از سوی دیگر وقتی زمان جابه جایی دولت‌ها می‌رسد، احتمال اینکه دولت مستقر به سمت کاهش تصنعی نرخ ارز حرکت کند اما دولت بعدی توان و ظرفیت ادامه دادن آن مسیر را نداشته باشد وجود دارد.

خطرات ارزیابی برای اقتصاد

عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تهران ادامه داد: حتی در صورت لغو تحریم و افزایش درآمدهای بین المللی، منابع ارزی کشور بی انتها نیست و یک جایی دولت مجبور می‌شود این ارزیابی را متوقف کند که همین امر به افزایشی شدن دوباره قیمت‌ها در بازار و ایجاد یک شوک جدید ارزی دامن می‌زند. با توجه به همین تحلیل بود که بنده در جریان جلسه اخیر فعالان اقتصادی با رئیس محترم جمهوری، تذکر دادم که ارزیابی می‌تواند برای اقتصاد کشور مشکلاتی جدید به وجود آورد.

معامله خودرو با رمز ارز، شایعه یا واقعیت؟

برخی وب‌سایت‌ها و پایگاه‌های خبری در هفته‌های گذشته به موضوع خرید و فروش خودرو با رمزارز در پایتخت پرداختند، اما فعالان بازار حرکت به این سمت در کشورمان را به این زودی‌ها ممکن نمی‌دانند.

به گزارش پیام آشنا به نقل از ایرنا، اوایل فروردین‌ماه امسال بود که «ایلان ماسک» مدیر شرکت خودروسازی تسلا اعلام کرد: طرفداران این خودروهای گران‌قیمت می‌توانند برای خرید خودروهای این کمپانی از رمزارز بیت‌کوین استفاده کنند.

این در حالی است که «نقد یا معاوضه خودروی خارجی با بیت‌کوین یا اتریوم یا ارزهای دیجیتال موجود حتی معاوضه با مایتر یا ارز دیجیتال»، از جمله مواردی است که در روزها و هفته‌های اخیر به آگهی‌های فضای مجازی کشورمان راه یافته است.

در این میان، برخی‌ها هنوز شرایط جامعه را برای انجام چنین مبادلاتی آماده نمی‌دانند.

برخی فعالان بازار خودروهای خارجی، برخلاف آنچه در برخی سایت‌ها و رسانه‌ها مطرح شده منکر انجام خرید و فروش با رمزارزها شدند و گفتند: این عمل بهشدت ریسکی است و ما حتی با دلار یا سایر ارزها خرید و فروش نمی‌کنیم، زیرا تداخل صنفی محسوب می‌شود.

آنان تاکید داشتند که در چنین مواردی همواره مشتریان چند باره ارزش پول، مردم به تبدیل پول و نقدینگی خود به انواع سرمایه از جمله طلا، سکه، خودرو، مسکن و در یکی دو سال اخیر سهام روی آوردند، اما با قفل شدن بازار خودرو و مسکن و کاهش اعتماد به سرمایه‌گذاری در بورس، اکنون مردم بین دو گزینه اعتماد به بانک مرکزی یا رمزارزها در حال تصمیم‌گیری‌اند.

وی تصریح کرد: همه چیز به نحوه عملکرد بانک مرکزی در روزهای آینده بستگی دارد، زیرا هرچند بسیاری افراد اعتمادی به رمزارزها و ارزهای دیجیتال ندارند اما برخی نیز با ارزش رابه سودهای خوبی رسیده‌اند و اینجا عملکرد بانک مرکزی می‌تواند تعیین کننده باشد.

این استاد دانشگاه گفت: دولت و حاکمیت باید به شدت روی موضوع بازگشت اعتماد مردم به نظام بانکی و اقتصادی کار کنند و به طریق درست و نه دستوری، تورم را کنترل کنند.

به گزارش ایرنا، به‌تازگی بانک مرکزی در هشدار مجدد به معامله‌گران رمزارزها، به هم‌میهنان توصیه کرد که از خرید و فروش رمزارزها خودداری کنند.

برپایه این گزارش، طبق مصوبه هیات دولت فقط رمز ارزهای استخراجی در داخل کشور طبق ضوابط می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد و از این رو معامله دیگر رمزارزها مجاز نیست.

بر این اساس صرافی‌های مجاز و بانک ها می‌توانند در چارچوب ضوابط باید شده نسبت به انجام پرداخت‌های ارزی بابت واردات از طریق رمزهای استخراج شده در داخل کشور اقدام کنند. اما معامله و خرید فروش رمزارزهای دیگر مجاز نیست.

شایان ذکر است ذکر است بر اساس مصوبه دولت، همه مخاطرهها و ریسک‌های انجام تبادل هر نوع رمزارز فقط بر عهده متعاملین است.

از سوی دبیر انجمن صنایع لوازم خانگی مطرح شد
شرط و شروطی برای بازگشت خارجی ها به بازار لوازم خانگی

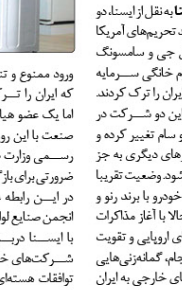

دبیر انجمن صنایع لوازم خانگی معتقد است تعامل با کشورها و برندهای خارجی در مجموع مفید است، اما با رعایت سه شرط که اولین و مهم‌ترین آن ممنوعیت پنج ساله واردات کالای نهایی در حوزه لوازم خانگی است که باید در قانون برنامه هفتم توسعه تصویب شود تا کسی از آن تخطی نکند.

به گزارش پیام آشنا به نقل از ایسنا، دو سال پیش و با تشدید تحریم‌های آمریکا دو شرکت کره‌ای ال جی و سامسونگ که در صنعت لوازم خانگی سرمایه گذاری کرده بودند، ایران را ترک کردند. در حال حاضر برند این دو شرکت در ایران به جی پلاس و سام تغییر کرده و قطعات آنها از کشورهای دیگری به جز کره به ایران وارد می‌شود. وضعیت تقریبا مشابهی در صنعت خودرو با برند رنو و پژو نیز رخ داد. اما حالا با آغاز مذاکرات ایران با کشورهای اروپایی و تقویت احتمال بازگشت برجام، گمانه‌زنی‌هایی از بازگشت شرکت‌های خارجی به ایران مطرح شده که موافقان و مخالفانی دارد. معاون دادستان کل کشور گفته اجازه واردات هیچ محصولی که مشابه داخلی دارد را نمی‌دهد و انجمن صنفی تولیدکنندگان لوازم خانگی نیز پیشنهاد دبیر انجمن صنایع لوازم خانگی معتقد است تعامل با کشورها و برندهای خارجی در مجموع مفید است، اما با رعایت سه شرط که اولین و مهم‌ترین آن ممنوعیت پنج ساله واردات کالای نهایی در حوزه لوازم خانگی است که باید در قانون برنامه هفتم توسعه تصویب شود تا کسی از آن تخطی نکند.

ورود ممنوع و تنبیه برای خارجی‌هایی که ایران را ترک کردند مطرح کرده، اما یک عضو هیات مدیره کنفدراسیون صنعت با این رویه مخالف بود و موضع رسمی وزارت صنعت نیز این است که ضرورتی برای بازگشت خارجی‌ها نیست.

در این رابطه عباس هاشمی، دبیر انجمن صنایع لوازم خانگی، در گفت‌وگو با ایسنا درباره احتمال بازگشت شرکت‌های خارجی به ایران در پی توافقات هسته‌ای، اظهار کرد: باید دید سیاست‌های کلان کشور چیست. می‌توانیم بگوییم خودمان تولید می‌کنیم و این یک سیاست است اما بعید است مسئولان کشور به این جمع‌بندی برسند، چرا که انقدر تدبیر دارند که بخواهند به نحو مقبول با دنیا تعامل کنند. به نظر می‌رسد مسئولان رده بالای کشور تعامل با برندها و شرکت‌های خارجی را رد نمی‌کنند، اما به طور کلی تعامل باید باشد اما منافع ملی اولویت و ارجحیت دارد.

وی با بیان اینکه تعمیق ساخت داخل، سرمایه گذاری‌ها و دستاوردهای صنایع کشور و لوازم خانگی به طور خاص باید در نظر گرفته شود، اظهار کرد: هیچ ایرانی شریفی راضی نیست این دستاوردها به راحتی از بین برود. به طور کلی تعامل به نفع کشور است، اما باید در چارچوب این تعامل الزاماتی در نظر گرفته شود که هم منافع کلی کشور و هم منافع تولیدکنندگان حفظ شود.

دبیر انجمن صنایع لوازم خانگی ایران در ادامه شرایطی را برای اتخاذ سیاست تعامل با برندهای خارجی پیشنهاد کرد: اول اینکه ورود کالای نهایی برای پنج سال به کشور ممنوع شود تا در صورت افزایش درآمدهای نفتی درهای واردات باز نشود و به تولید داخل ضربه نزند. این پیشنهاد می‌تواند در برنامه هفتم توسعه به تصویب مجلس برسد تا به عنوان یک قانون مانع از ورود کالای خارجی به کشور شود. در این شرایط تولید کنندگان نیز می‌توانند با خیال راحت برنامه تولیدی خود را مشخص کنند.

پیشنهاد دیگر هاشمی این است که برندهای خارجی سهامدار شرکت‌های تولیدی فعلی در داخل شوند و در این راستا تجهیزات جدید، قالب‌های به روز نشده را به کشور وارد کنند، واحد R&D خود را در کشور مستقر کنند و آموزش‌های مستمر در زمینه بازار و مدیریت به تولیدکنندگان داخلی ارائه کنند. همچنین توسعه صادرات با مشارکت برندهای خارجی در دستور کار قرار گیرد، چرا که موقعیت سوق الجیشی و مزیت حمل و نقلی ایران می‌تواند مورد توجه برندهای بین المللی قرار گیرد تا تولیدات مورد تایید برند های بین المللی به کشورهای منطقه صادر شود.

یادداشت

بیم‌ها و امیدهای نظام بانکی

ایران روزها که مذاکرات وین به‌صورت جدی در جریان بوده و پالس‌های مثبتی از روند آن دریافت می‌شود، نظام بانکی مانند دیگر حوزه‌های تحریمی و البته بیشتر از آنها با بیم و امید چشم‌انتظار نتایج مذاکرات است.

تحریم‌های گسترده فلت تبنده سیستم اقتصادی‌مان، را تحت فشار و محدودیت‌های جدی قرار داده است. اگر این مذاکرات ماحصل جدی و ملموسی نداشته باشد، ادامه روند فعلی سیستم بانکی را در حوزه بین‌الملل، بیش از پیش تضعیف کرده و به مرور زمان دچار نقشی در تجارت خارجی کشورمان نخواهند داشت. درصورت نتیجه‌بخش بودن مذاکرات که طبق قرائن و اقوال چنین است، چه افقی پیش‌روی بانک‌های کشورمان وجود دارد؟ به عبارت دیگر، چه نگرانی‌هایی وجود دارد و اقدامات لازم در جهت رفع آنها چه خواهد بود؟

نگرانی اول این است که با حضور مسوولان ذی‌ربط بانک مرکزی در تمامی سطوح مذاکرات، بانک‌ها انتظار دارند به لحاظ فنی مسائل، مصالب و راهکارها از قبل مورد بررسی دقیق قرار گرفته باشد. مذاکره‌کنندگان بانکی باید جزئی‌ترین تا کلان‌ترین مسائل مرتبا به را دقیق بشناسند و با رائه راهکار عملیاتی در جلسات مذاکره حضور یابند. اگر توافقی صورت گیرد، دیگر پس از نهایی شدن آن، بررسی و تبادل‌نظر در این زمینه محلی از اعراب نداردو در صورت بروز مشکلاتی در این حوزه، احاله کردن موضوع به مشکلات دیپلماسی، از طرف بانک‌ها پذیرفتنی نبوده و از مسوولیت بانک مرکزی نخواهد کاست.

نگرانی دوم، مربوط به نقش دوگانه بانک مرکزی است. چراکه از طرفی بانکدار دولت بوده (مادهٔ۲ قانون پولی و بانکی کشور) و از طرف دیگر بانک بانک‌هاست (مادهٔ ۱۱ قانون پولی و بانکی کشور) و ممکن است در صورت وجود تعارض در خواسته‌های طرفین، تمایل بیشتری به تامین نظر دولت داشته باشد. بنابراین اولویت‌بندی خواسته‌های مذاکراتی بانک مرکزی حائز اهمیت است. به‌عنوان مثال، اولویت قرار دادن آزادسازی منابع بلوکه‌شده با هدف تامین منابع مورد نیاز دولت در روزهای پایانی و مدیریت بـ‌ـازار ارز، هرچند امری واجد ضرورت است؛ اما اولویت اول بانک‌ها فراهم شدن امکان انجام عملیات بانکی بین‌المللی است. اگر چه استفاده از منابع مذکور، از کانال بانک‌ها صورت می‌گیرد، اما باید توجه داشت که در سال‌های اخیر، به‌دلیل محدودیت شـدید در روابط کارگزاری، تعداد معدودی بانک خارجی حاضر به همکاری با بانک‌های ما هستند.

نگرانی سوم، عدم‌هماهنگی میان دستگاهی است. فعالیت بین‌المللی بانک‌ها بیشتر در بستر صادرات و واردات انجام می‌گیرد. پس بنابراین انجام عملیات مالی صـادرات نفت و محصولات غیرنفتی و واردات مایحتاج داخلی نیازمند هماهنگی در سـطح کلان اسـت. وزارت نفـت، صمت، اتاق بازرگانی و بانک مرکزی در این خصوص باید در هماهنگی کامل بهـ‌ر برند تا مـ‌شخص شود چه میزان منابع مالی، در کدام کشورها ایجاد می‌شود و مکانیزم تخصیص آنها به فعالیت‌های واردا‌تی چگونه باید باشد. لازمه این امر برنامه مشخص و هماهنگی قبلی است. تجربه نشان داده که ناهماهنگی‌هایی در این زمینه وجود داشـته و هر کدام از این دستگاهها به‌صورت جزیره‌ای عمل کرده و در نهایت تصمیمات خلق‌الساعه، بانک‌ها و فعالان اقتصادی را دچار سردرگمی و کاهش اثربخشی خواهد کرد. بانک‌ها درصورت آگاهی قبلی نسبت به مسیرهای آتی در حوزه بین‌المللی می‌توانند نسبت به حضور اثربخش خود در این عرصه برنامه‌ریزی کنند.

نگرانی چهارم، نبود مکانیزم صحیح، مشخص و شفاف اعتبارسنجی بانک‌هاست. به‌طور طبیعی بانک مرکزی باید براساس شاخص‌های اثربخشـی و عملکردی اقدام بـه رتبه‌بندی بانک‌ها بـرای انجام تراکنش‌های بین‌المللی کند. عملکرد مالی به‌ویژه از منظر شاخص‌های استاندارد بین‌المللی، سولتی و وجه‌به‌بین‌المللی و میزان ریسک‌پذیری، در این سیسـتم رتبه‌بندی باید لحاظ شود.

نگرانی پنجم، رفع ملموس تحریم‌های بانکی است. با وجود مواردی که در بندهای قبلی مورد اشاره قرار گرفت، مهم‌ترین دغدغه‌ها در این بخش هسـتند. راسـتی‌آزمایی به لحاظ فنی «پیچیده» بوده و همچنین فرآیند آن «زمان‌بر» است. تنها رفع توامان موانع حقوقی و اجرایی می‌تواند مشکلات این بخش را مرتفع کند. اولا لحاظ یک تا تعداد محدودی تراکنش به منزله رفع تحریم‌ها نیسـت، بلکه علاوهبر تعداد «تنوع» و «سهولت» انجام تراکنش‌ها نیز حائز اهمیت است. در ثانی، مکانیزم‌های رفع تحریم واجد آثار یکسـانی نیسـت: «اخذ مجوز اوفک»، «تعلیق» و «لغو» کارکردهای متفاوتی خواهند داشت. ثالثا، رفع «فرجـب تروریسـتی» از بانک مرکزی به تنهایی حلال مشکلات نخواهد بود. آنچه می‌تواند منجر به انسداد تراکنش شود، مبدا و مقصد یا ذی‌نفع تراکنش‌هاست. روی دیگر ماجرا مربوط به راستی‌آزمایی‌هایی است که طرف مقابل نسبت به عملیات تجاری و بانکی انجـام خواهد داد. از آنجا که رویکـرد غالب بر نظام مالی جهان، مبتنی بر ریسـک (Risk-based) اسـت، فرآیند شناسایی مشتری (KYC) نظام بانکی ما با سختی و «دقت مضاعف» انجام گرفته و در عمل منجر به شناسـایی مشتری (KYCC) خواهد شد. این امر منبعث از سه علت است: قرار داشتن در فهرست پرریسـک گروه ویژه اقدام مالی (FATF)، رتبه ریسـک اعتباری کشور و تحریم‌های یک‌جانبه ایالات متحده بر این اساس حتی با حل موانع مربوط به تحریم «حروتی» که عملا رفع شوند- موارد مربوط به گروه ویژه اقدام مالی همچنان پابرجا خواهد ماند.

یکی از دلایلی که آمریکایی‌ها این بار حساسیت کمتری در توافق برای رفع تحریم‌های بانکی دارند، این است که تجربه اخیر آنها در خروج از برجام نشان داد که توقایی شان برای ایجاد موانع جدی خارج از مقررات و توافق‌ها به چه میزان اسـت. آنها می‌دانند حتی با درخواست غیررسمی، بسیاری از بانک‌ها علتای همکاری با ایران را برقایش خواهند بخشید. همچنین اقداماتی که دفتر کنترل دارایی‌های خارجی ایالات متحده (OFAC) در قالب قراردادهای تسـویه (Settlement) انجام داده و منتشر می‌کند، ضمانت اجرایی تحریم‌های این کشور را استحکام بیشتری بخشیده است. در این قراردادها، بانک‌ها و شرکت‌هایی که تحریم‌ها را رعایت نکرده‌اند مشمول جریمه قرار می‌گیرند و می‌پذیرند که مبالغ تعیین‌شده را بپردازند یا متعهد شوند که در ازای پرداخت بخشـی از آن از تکرار چنین تراکنش‌هایی امتناع ورزند این امر نه تنها برای جلوگیری از تکرار فعالیت توسط طرف‌های قرارداد انجام می‌گیرد، بلکه هدف اصلی‌اش ایجاد فضای رعب و وحشت نسبت به عدم‌اجرای تحریم‌هاست. از طرف دیگر، شبکه اجرای جرائم مالی وابسته به خزانه‌داری آمریکا (FinCEN) که ماموریت گردآوری و تحلیل اطلاعات درباره مبادلات مالی با هدف مبارزه با «پولشویی و تامین مالی تروریسـم» در داخل و خارج از آمریکا را برعهده دارد، ایران را به عنوان حوزه قضایی واجد نگرانی عمده در زمینه پولشویی قرار داده و اقداماتی را علیه کشـورمان اتخاذ کرده است. این شبکه به‌صورت مسـتمر توصیه‌هایی برای نهادهای مالی منتشر کرد (آخرین توصیه‌نامه در تاریخ ۱۱ مارس ۲۰۲۱ منتشـر شده است) و ضمن تاکید بر تبعیت از اسـتانداردهای گروه ویژه اقدام مالی، درخواست می‌کند که گزارش فعالیت مشکوک (Suspicious Activity Report) را به این نهاد ارسال کنند.

تدقیق در معماری تحریم‌ها نشـان می‌دهد «ساختمان هوشمند و چندوجهی» آن با برداشـتن یک ضلع، فرو نخواهد پاشید، بلکه نیازمند مرور زمان و رفع تحریم‌های دیگر بخش‌هاست. امید است که اگر توافقی صورت گیرد فرصتی برای نظام بانکی فراهم شود تا در بخش‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری، به‌روزرسانی انجام دهد و در حوزه بین‌المللی به فعالیت بپردازد.

مصطفی گوهری‌فر
Alborz.payam@gmail.com